

A Fővárosi Ítéltábla

2.Kf.27.713/2006/6.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Ruzshty Ügyvédi Iroda, ügyintéző: Ruzshtyné dr. Rudas Ildikó ügyvéd által képviselt I.r. felperes, a dr. Szabó Ottó ügyvéd által képviselt II.r. felperes, a dr. Légrádi Gábor Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Légrádi Gábor ügyvéd által képviselt III.r. felperes és IV.r. felpereseknek a dr. László Ildikó Katalin ügyvéd által képviselt Gazdasági Versenyhivatal (1054 Budapest, Alkotmány u. 5., hivatkozási szám: ...) alperes ellen versenyügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indult perében, amelybe a felperes pernyertességének előmozdítása érdekében a „PETI” Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Peti Éva ügyvéd által képviselt Felperesi beavatkozó beavatkozott, a Fővárosi Bíróság 2006. évi szeptember hó 5. napján kelt 7.K.33.248/2005/5. számú ítélete ellen az alperes által 6. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán az alulírott helyen 2007. évi március hó 21. napján megtartott nyilvános tárgyalás alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a felperesek keresetét elutasítja.

Kötelezi a felpereseket és a beavatkozót, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek külön-külön 60.000 (azaz hatvanezer) - 60.000 (azaz hatvanezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint a II. r. felperest, hogy - az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - fizessen meg az államnak 15.000 (azaz tizenötezer) forint kereseti illetéket, továbbá a felpereseket egyetemlegesen arra, hogy - ugyancsak az illetékügyekben eljáró hatóság külön felhívására - fizessenek meg az államnak 24.000 (azaz huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság az alperes határozatát akként változtatta meg, hogy az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. felperesekkel szemben jogsértést megállapító és bírságot kiszabó rendelkezéseket hatályon kívül helyezte és az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. felperesekkel szemben az eljárást megszüntette. A másodfokú bíróság által pontosított tényállás szerint a felperesek sütőipari tevékenységet folytatnak; a szolgáltatásukkal érintett Tiszafüreden és annak 50-60 km-es körzetében más pékségek is (több mint 60) árusítják termékeiket. A II.r. felperes ügyvezető igazgatója 2002. február 27-i keltezésű levelében Tiszafüred kenyér és pékáru ellátása témakörben „közös együttgondolkodásra” pékségeket hívott meg 2002. március 5-én de. 10 órára a polgármesteri hivatal tanácskozó termébe. A találkozót K. L. kezdeményezte, aki már 2002. elején - tehát a megbeszélést megelőzően is - a pék és lisztfeldolgozó vállalkozások választott vezetője, s mint ilyen, a ... teljesjogú tagja volt. A megbeszélésen a felperesek és a C. B. Kft. két képviselője (M. I. és B. J.) vett részt, azon a levezető elnöki teendőket K. L. látta el. A megbeszélést többen (K.L., III. r. felperes és M. I.) ipartestületi jellegű ülésnek tartották. A találkozón az árak, az áremelés szükségessége, a növekvő költségek is szóba kerültek, K. L. egyéb témák mellett sürgette az összefogást a multinacionális cégek 2001-2002 fordulóján tapasztalt árletörő, a növekvő költségeket érvényesíteni kívánó pékségek által tett árajánlatokat sorozatosan elutasító árpolitikájával szemben. A levezető elnök e körben hivatkozott szlovéniai példákra és arra, hogy Egerben 125 forintos átadási árban egyeztetek meg a pékek a fehér kenyér vonatkozásában, továbbá az Ipartestület és az APEH közös ellenőrzésére, amelynek során megállapításra került az a minimális költség, amelyet az árakban mindenképpen érvényesíteni kell. A levezető elnök konkrétan a 120 Ft/kg átadási árat javasolta a fehér kenyérre nézve és bevezetési időpontként 2002. március 18. napját. Az ülésen résztvevők egyetértettek abban, hogy a költségek növekedése jelenjen meg az árakban is. Az I.r. felperes ezt az uniós csatlakozásra és az ezzel kapcsolatos beruházási szükségletekre figyelemmel is indokoltnak tekintette, azonban megállapodás szintjét elérő akarategység nem alakult ki a jelenlévők között, sőt II. r. felperes képviselője (Á. T.) kifejezetten tiltakozott az egységes árak, a minimálár kialakítása ellen.

A megbeszélést követően a felperesek az 1 kg-os fehér kenyér átadási árát 2002. március második felétől 120 Ft-ra emelték, az árat vevőik jelentős részénél alkalmazták 2002. októberéig.

Az alperes versenyfelügyeleti eljárást indított a felperesekkel szemben, mert azt vélelmezte, hogy 2002. tavaszán versenykorlátozó megállapodás jött létre közöttük, amelynek keretében megállapodtak a tervezett áremelések mértékéről, a bevezetés időpontjáról és egy esetleges minimum ár egységes bevezetéséről. Az alperes vizsgálatát a 2002. november 26-ai megbeszélésre is kiterjesztette.

Az eljárás eredményeként az alperes a 2003. október 9. napján kelt ... számú határozatában megállapította, hogy az I-IV.r. felperesek gazdasági versenyt korlátozó magatartásukkal a

tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11.§-ának (1) bekezdésében foglaltakat megsértették a fehér kenyér átadási árának 2002. márciusi áremelésekor, amely miatt I.r., III.r. és IV.r. felperessel szemben 500.000 Ft, II.r. felperessel szemben 600.000 Ft bírságot szabott ki, egyben a további eljárás alá vontakkal szemben az eljárást megszüntette. Indokolásában idézve a Tpv. 11.§-ának (1) bekezdését (amely szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet ki, illetve fejt ki) megállapította, hogy az eljárás során a felperesek nem vitatták, miszerint a 2002. március 5-ei találkozón szó volt az árkérdésről. A határozat szerint a megállapodás tényét támasztja alá, hogy a felperesek a 2002. március 18-át megelőző időszakban eltérő, míg 2002. márciusától a vevők meghatározó részénél azonos átadási árat alkalmaztak, ugyanazon időszakban azonos magatartást tanúsítottak, továbbá, hogy a 2002. november 26-ai megbeszélésen a pékek egyértelműen a közöttük létrejött tavaszi megállapodásról beszéltek. A megállapodás megtörténtét igazolja az is, hogy az egyes vállalkozásoknak más és más volt a gazdasági érdekeltsége. Az egységes ár kialakításához fűződő érdek a kereskedelem árleszorító hatásával szembeni fellépésben, az egységes ár alkalmazásához fűződő érdek az elért haszonnak az Európai Unióhoz történő csatlakozást követő piaci mozgások során történő felhasználásában is megragadható. Nem állítható az, hogy a boltok a fehér kenyér árának emelésében lettek volna érdekeltek, hogy ők döntöttek volna a 2002. márciusi áremelésről. Ezt az eljárás alá vont pékségek sem bizonyították egyébként.

Az alperes határozatában kifejtette továbbá, hogy a Tpv. 11.§-ának (1) bekezdése az összehangolt magatartással megvalósuló versenykorlátozást is tiltja. Az összehangolt magatartás megállapításához elegendő a vállalkozások közötti olyan kapcsolatfelvétel, amelynek célja vagy hatása a vállalkozások jövőbeni eljárásának befolyásolása oly módon, hogy közülük egyesek, vagy valamennyien felfedik a következő időszaki piaci magatartásukat. Ennek megfelelően a Tpv. 11.§-ának (1) bekezdésébe ütközik az is, ha a vállalkozások az áremelés, vagy az árak kiigazítása szükségességéről tárgyalnak, kinyilvánítják egymás előtt áremelési, ármódosítási szándékukat, azt közös célnak tekintik, s ezt követően az egységes szinthez igazítják áraikat, mivel ezáltal sérül a verseny hatékonyságának azon feltétele, hogy a vállalkozások üzleti döntéseiket, az általuk követett piaci magatartást egymástól függetlenül, önállóan, ne együttműködve hozzák meg. A vállalkozások közötti megállapodás (és az összehangolt magatartás vállalkozások általi követése) elsősorban a vállalkozások magatartásának megváltozásával, e változás összefüggéseivel igazolható, amint az a felperesek esetében is megtörtént.

Megállapította, hogy a felperesek eltérő piaci helyzete, gazdasági hátterük, az általuk korábban alkalmazott ár közötti eltérések mértéke alapján nem állt fenn olyan körülmény, amely egy azonos minimálár azonos időben történő követését indokolta volna. Az egységes minimálár különböző költségstruktúrával dolgozó vállalkozások általi követése gazdaságilag nem támasztható alá. Mindezek alapján az alperes álláspontja szerint a felperesek a Tpv. 11.§-ának (1) bekezdésébe és (2) bekezdés a) pontjába ütköző magatartást tanúsítottak, amelynek eredményeként 2002. márciusától a korábbi megbeszélés során megállapított minimálárhoz igazították az általuk készített fehér kenyér átadási árát.

A III.r. és a VI.r. eljárás alá vonttal szemben az alperes a Tpv. 77.§-ának (1) bekezdés j) pontja alapján felhívott 72.§-ának (1) bekezdés a) pontja második, illetve első fordulata alapján az eljárást megszüntette. Mivel a 2002. október 28. és november 3. között megtartott akcióval összefüggésben ellentmondó adatok álltak a versenytanács rendelkezésére, és az eljárás esetleges további folytatásától sem volt várható olyan adatok feltárása, amelyek alkalmasak lennének a különböző nyilatkozatok közötti ellentmondások feloldására, ezért a 2002. őszi akció vonatkozásában az alperes az eljárást a Tpv. 77.§-ának (1) bekezdés j) pontja, és a 72.§-ának (1) bekezdés a) pont első fordulata alapján szüntette meg.

Az alperes rögzítette, hogy a vizsgált esetben a Tpv. 13.§-ának (2) bekezdés a) pontja alapján a Tpv. 13.§-ának (1) bekezdése (nem esik a tilalom alá a megállapodás, ha csekély jelentőségű) nem alkalmazható, mivel a vizsgált magatartás az eladási árak versenytársak közötti meghatározására irányult.

Az alperes részletesen indokolta határozatában a továbbiakban, hogy milyen körülményeket értékelte a bírság kiszabása, és annak mértéke megállapítása körében.

A felperesek keresetükben a határozat hatályon kívül helyezését, illetve annak megállapításával, hogy jogsértést nem követtek el, annak megváltoztatását és az eljárás megszüntetését kérték.

Álláspontjuk szerint az alperes megsértette az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) 26.§-ának (1) bekezdésében foglaltakat, ugyanis nem tisztázta a tényállást, és megállapításait nem bizonyította. Hivatkoztak arra, hogy a megbeszélésen az eljárás alá nem vont versenytárs cég (C. B. Kft.) részéről részt vett két személy, M. I. és B. J. alperes általi meghallgatásán nem lehettek jelen, mert nem értesítették őket, mind a két tanú vallomását tartalmazó jegyzőkönyv szó szerint azonos, ami nem életszerű és kizárt, a két tanút együttesen hallgatták meg, ami nem jogszerű, továbbá a második meghallgatásukon jelenlévő vizsgáló a jegyzőkönyvet nem írta alá.

Állították, hogy az alperes

- nem bizonyította, hogy közöttük megállapodás jött volna létre, vagy összehangolt magatartást tanúsítottak volna,
- nem értékelte a kereskedelem áregyeztető szerepét, indokolatlanul elmulasztotta árszakértő igénybevételét,
- nem határozta meg a piaci részesedésüket, így a feltételezett cselekmény súlyát, a piacra gyakorolt hatását sem állapíthatta meg helytállóan,
- nem vizsgálta az egyes versenytársak gazdálkodásának ismérveit, árképzési struktúrájukat, a céljaik elérésére igénybe vehető eszközöket. Elemzéssel nem mutatta ki, hogy a versenytársak reagálása a piac kihívásaira függetlennek tekinthető-e, avagy sem,
- nem volt figyelemmel arra, hogy a piacon lévő nagyszámú versenytársak között az eljárás alá vontak számából eredően értelmetlen lett volna bármiféle megállapodást kötni.

A felperesek kifejtették, hogy szakmai megbeszélésükkel jogsértő magatartást nem követtek el, közöttük versenykorlátozó megállapodás nem jött létre, összehangolt magatartást nem tanúsítottak, magatartásuk párhuzamos magatartásnak minősült. A 60 beszállító miatt árkartellnek semmi értelme nem lett volna, ugyanis azzal célt és hatást nagy létszámuk miatt nem tudtak volna elérni.

Az alperes a határozatában foglaltak fenntartásával a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a 2004. július 8. napján kelt 7.K.33.266/2003/26. számú ítéletével az alperes határozatát a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 339.§-ának (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az alperest új eljárásra kötelezte. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapította, hogy az alperes súlyos, az ügy érdemére kiható, az Áe. 26.§-ának (1) bekezdésébe ütköző eljárási jogszabálysértést követett el, a rendelkezésre álló bizonyítékokat nem megfelelő körben és tartalommal értékelte, és téves következtetésre jutott a felperesi magatartás jogi megítélését illetően. Kiemelte, hogy a felperesek jogsértő megállapodást nem kötöttek, az alperes pedig nem bizonyította az összehangolt magatartást, illetőleg nem vizsgálta a párhuzamos magatartás tanúsításának lehetőségét. A megismételt eljárásra előírta - akár árszakértő bevonásával - a többi piaci szereplő perbeli időszakban alkalmazott árainak, a bíróság által kifejtett piaci körülményekből (költségszerkezet hatása az árakra, kereskedelem áregyeztető mechanizmusa) adódó következményeknek a részletes vizsgálatát, tanúmeghallgatás fogatosítását.

Az alperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatásával a felperesek keresetének elutasítását kérte vitatva a megállapított perköltség összegét is. Lényegében megismételte és fenntartotta a határozatában foglaltakat, illetve az általa az elsőfokú eljárás során írásban és szóban előadottakat. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság ítélete szerint a felperesek keresete részben alapos, azonban nem állapítható meg az ítéletből, hogy az mely részében nem alapos. Vítatta, hogy a párhuzamos magatartás lehetőségének kizárását eljárása során el kellett volna végeznie figyelemmel arra, hogy eljárása során bizonyította a felperesek összehangolt magatartását. Kifogásolta az elsőfokú bíróság iránymutatását is, mert álláspontja szerint az abban megjelölt szakértői árelemzésre akkor lehetne szükség, ha az egységesülő árak tényét észlelte volna az azt megelőző tanácskozás nélkül.

A felperesek és a felperesi beavatkozó az ítélet helybenhagyását kérték.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét érdemi elbírálásra nem tartotta alkalmasnak, és megállapította, hogy azt az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabálysértéssel hozta meg. Ezért a másodfokú bíróság a 2005. június 29. napján kelt 2.Kf. 27.201/2004/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A lényeges eljárási szabálysértést abban látta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező része nem állt összhangban az indokolással, a tényállás elemei ellentétesek voltak a döntés alapjául vett bizonyítékokkal, azaz az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének nem tett eleget, így a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű kiegészítése vált szükségessé. Kifogásolta a másodfokú bíróság, hogy az ítéletben valósan elfogadott tényeket (a felperesek megbeszélést tartottak, ennek témája volt az árkérdés, egységesen a javasolt árat alkalmazták) nem ütköztette az elsőfokú bíróság a vonatkozó jogszabállyal, hanem a tanúvallomásokat elemezte, és a rögzített tényállást figyelmen kívül hagyva azt állapította meg, hogy az alperes nem bizonyította a megállapodás létét. Rámutatott arra, hogy az ítélet nem megfelelő indokolása miatt nem volt megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a döntését mire alapította. Tévesnek tartotta a másodfokú bíróság azt, hogy lényeges eljárási

szabálysértésként értékelte az elsőfokú bíróság M. I. és B. J. tanúvallomása figyelembevételének elmulasztását, holott ismételt meghallgatásukkal és nyilatkozataik értékelésével az eljárási hibát orvosolta. Szükségesnek tartotta a Fővárosi Ítéltábla a megbeszélést levezető elnök (K. L.) meghallgatását, és szükség szerint további szembesítések és tanúmeghallgatások elvégzését. Tévesnek tartotta azt a jogi álláspontot, hogy az alperesnek meg kellett volna indokolnia, hogy mely felperesi magatartást (így például a versenytársak párhuzamos magatartását) nem értékelt jogsértőnek, és miért. E körben rámutatott arra, hogy a Tpvt. 77.§-ának (1) bekezdés d) pontja alapján az alperes megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését, ezt szankcionálhatja is, azonban a Tpvt-nek megfelelő magatartást határozati formában nem kell minősítenie. A másodfokú bíróság a megismételt eljárásra előírta a hivatkozott tanú meghallgatását, szükség szerint egyéb tanúk (2002. november 26-i megbeszélésen jelenlévők) nyilatkoztatását, a felek részére egyéb bizonyítási indítványaik előterjesztésére határidő biztosítását, majd a lefolytatott széleskörű bizonyítási eljárás alapján meghozott döntés részletes indokolását. Nem zárta ki a másodfokú bíróság a szakértői bizonyítás indokoltságát sem, de e körben pontosító nyilatkozat beszerzését tartotta szükségesnek.

Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban tanúként hallgatta meg K. L.-t. A peres felek egyéb bizonyítási indítvánnyal nem éltek, a felperesek a szakértő bevonására irányuló vagylagos bizonyítási indítványukat a továbbiakban nem tartották fenn, az alperes a szakértői bizonyítást szükségtelennek találta.

Az elsőfokú bíróság a 2006. szeptember 5. napján kelt 5. sorszámú ítéletével az alperes ... számú határozatát akként változtatta meg, hogy az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. felperesekkel szemben jogsértést megállapító és bírságot kiszabó rendelkezéseket hatályon kívül helyezte és az I. r., a II. r., a III. r. és a IV. r. felperesekkel szemben az eljárást megszüntette. A határozat keresettel nem támadott egyéb rendelkezéseit nem érintette. Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperes terhére róta, hogy a tényállás tisztázási kötelezettségének nem tett eleget, mivel a 2002. március 5-i találkozón részt vevők meghallgatásából nyert bizonyítékokat mellőzve vont le következtetéseket a megállapodás létrejöttére, továbbá törvénysértően felvett tanúnyilatkozatokra alapította ténymegállapításait. Ez utóbbi jogsértést az elsőfokú bíróság a tanúk ismételt meghallgatásával korrigálta. A 2002. november 26. napján „inkognitóban készített” feljegyzést közvetlen bizonyítékként a jogsértés igazolására nem fogadta el.

A elsőfokú bíróság megállapította a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján, hogy a felperesek 2002. március 5. napján a Tpvt 11.§-ának (1) bekezdésébe ütköző versenyjog sértő megállapodást nem kötöttek. A bizonyítékok mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy K. L. volt az, aki a konkrét árat és az áremelési időpontot megjelölte, azonban őt nem tekintette piaci szereplőnek, és a felperesek versenytársának, így megállapította, hogy az általa tanúsított magatartás (javaslattétel) nem ütközhet a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdésébe. A II.r. felperes tiltakozását, továbbá M. I. és B. J. tanúk nyilatkozatát is úgy értékelte, hogy megállapodás nem jött létre. Az elsőfokú bíróság kifogásolta, hogy az alperes az összehangolt magatartás bizonyítékaként mindösszesen az eltérő költség szerkezet ellenére alkalmazott közel egységes árakra hivatkozott, amelyet nem talált kellő bizonyítéknak. E

körben utalt arra, hogy az eltérő költségszerkezet nem elegendő indok az összehangolt magatartás alátámasztására, mivel a kereskedelem áregyeztető mechanizmusa is jelentős hatással van arra, hogy a költségnövekedésből adódó áremelési kényszer mennyiben érvényesíthető. Hivatkozott arra is, hogy a felperesek is a minőségben való verseny elsődlegességét tartották meghatározónak. Változatlan álláspontja volt, hogy az alperesnek a párhuzamos magatartás tanúsításának vizsgálatát és értékelését is el kellett volna végeznie részletesen elemezve, hogy a 2002. március 5-i információközlésnek volt-e olyan hatása, amely a piaci szereplők jövőbeni magatartását meghatározta. Az információ passzív befogadását nem tartotta versenyellenesnek. Az elsőfokú ítélet a vizsgált tényállást összevetette a Vj-34/2003. számú ügyben hozott döntéssel, részletesen elemezve a két eset jogi megítélésének különbözőségét (piaci szereplők létszáma, szankcionálás).

Az elsőfokú bíróság a versenykorlátozást célzó megállapodás hiányára figyelemmel a Pp. 339.§-ának (1) bekezdés q) pontja és a Tpv. 83.§-ának (4) bekezdése alapján az alperes határozatát megváltoztatta és a Tpv. 72.§-ának (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárást a felperesekkel szemben megszüntette, figyelemmel arra, hogy az eljárás folytatását nem találta indokoltnak, mert az addig beszerzett bizonyítékok alapján nem volt megállapítható a törvénysértés és az eljárás folytatásától sem várható eredményt.

Az alperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását és a felperesek keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint a tényállás aggálytalanul megállapítható volt, és határozatát a kellően tisztázott tényállás alapján hozta meg. Nem tartotta jogsértőnek az eljárás alá vont és a versenyjogi következmények alól mentesülni kívánó vállalkozások vezetői által tett nyilatkozatok mellőzését, sőt kifogásolta ezen nyilatkozatok elsőfokú bíróság általi elfogadását a párhuzamos magatartás tanúsítása körében. A kereskedelem áregyeztető mechanizmusát nem tartotta elegendő indoknak az azonos időben, azonos értékre felemelt árak tekintetében. A tanúvallomásokot idézve kiemelte, hogy 2002. március 5. napján az áregyeztetés megtörtént, majd március második felében a felperesek azt a kiskereskedelmi (helyi) üzleteknél egységesen alkalmazták, annak időtartama pedig jelentős volt. Külön kifogásolta az eljárás megszüntetéséről szóló ítéleti rendelkezést, amelyet a Tpv. rendelkezéseivel ellentétesnek tartott rögzítve, hogy az az elrendelt megismételt eljárásban az alperes által megtehető intézkedés. Állította továbbá, hogy ez a jogértelmezés a későbbiekben a közigazgatási perek felpereseinek visszaélésszerű joggyakorlásához vezethet.

Az I. r. felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, és rámutatott arra, hogy a lefolytatott bizonyítási eljárás és a rendelkezésre álló peradatok egyértelműen azt támasztják alá, hogy a felperesek versenykorlátozó magatartást nem tanúsítottak. Hivatkozott arra, hogy az alperesnek a versenyfelügyeleti eljárásban alkalmazott törvénytelen módszerei nem vezettek eredményre, bizonyítékai a bírósági eljárásban megdőlték.

A III. és IV. r. felperes az I. r. felperes által előadottakhoz csatlakozva kérte az elsőfokú ítélet helybenhagyását. Állította, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla iránymutatása szerint járt el, ténybelileg és jogilag megalapozott döntést hozott.

A II.r. felperes és beavatkozó fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az alperes fellebbezése alapos.

A másodfokú bíróság a Pp. 253.§-ának (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelmek korlátai között vizsgálta és változtatta meg.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésére álló közigazgatási és peranyag alapján részben megfelelő tényállást állapított meg, helyes jogszabályhelyeket alkalmazott, jogkövetkeztetése azonban téves, így azzal a Fővárosi Ítéltábla - az alábbiak miatt -nem értett egyet.

A elsőfokú bíróság nem megfelelően értékelte az alperes határozatának tartalmát. Figyelmen kívül hagyta vizsgálódása során, hogy az alperes határozati rendelkezése értelmében azt állapította meg, hogy a felperesek a gazdasági versenyt korlátozó magatartásukkal jogsértést követtek el a fehér kenyér átadási árának 2002. márciusi áremelésekor. Az elsőfokú bíróság a felperesi magatartásokat, a feltárt tényeket nem komplexen, azok összefüggésében értékelte és vetette egybe a versenyjogi szabályozással és tilalommal, így a nagyobb részben helyesen megállapított tényekből téves jogi következtetésre jutott.

A fellebbezésben foglaltakra utalással mutat rá arra a másodfokú bíróság, hogy az EGK Szerződés 85. Cikke (EK 81. Cikk) a kartellek általános tilalmát mondja ki, ahogyan a Tpv. is, vagyis egyaránt tilos a horizontális és a vertikális kartell. Az előbbiről akkor beszélünk, ha a megállapodás (összehangolt magatartás) versenytársak között jött létre, valósult meg. A Tpv. 11.§-ának (1) bekezdése szerint tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások társadalmi szervezetének, a köztestületnek, az egyesülésnek és más hasonló szervezetnek a döntése, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. A (2) bekezdés a) pontja alapján ez a tilalom vonatkozik különösen a vételi vagy az eladási árak, valamint az egyéb üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett meghatározására.

A Tpv. 11.§-ához fűzött törvényi indokolás szerint a vállalkozások közötti gazdasági együttműködés nem tiltott, amennyiben az a verseny tisztaságával és a fogyasztók érdekeivel nem ellentétes. A vállalkozások azonban a gazdasági verseny kényszerítő hatásainak elkerülése érdekében nem egyszer meg nem engedett eszközökhöz nyúlnak. Ilyennek minősíthető, amikor olyan megállapodást kötnek egymással, illetőleg megállapodás hiányában olyan összehangolt magatartást tanúsítanak, amelyek csak az ebben résztvevők számára biztosítanak előnyöket, a gazdasági versenyt kizárják vagy legalábbis korlátozzák, mindenképpen hátrányt okozva ezzel a fogyasztóknak. Az ilyen versenykorlátozó megállapodások a kartellek.

A vállalkozások magatartása egymástól való függetlenségének követelménye kizár minden olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolatot a piaci szereplők között, amelynek célja vagy

hatása a versenytársak piaci magatartásának befolyásolása vagy a saját maga által követendő magatartás feltárása a versenytársak előtt.

A kartellmagatartások (megállapodás, összehangolt magatartás, döntés) közül az összehangolt magatartás esetén a piac résztvevői egymásra tekintettel azonos piaci magatartást tanúsítanak, és az összehangolás, egyeztetés révén kizárják a piaci magatartással kapcsolatos bizonytalanságot. A magatartások e tudatos összehangolására az érintettek közötti közvetlen kapcsolat hiányában is sor kerülhet, a lényeg az, hogy a versenytársak tudata találkozzék, azaz egymás magatartására tekintettel versenykorlátozóan alakítsák saját magatartásukat.

Az összehangolt magatartást el kell határolni a Tpv. által nem tiltott párhuzamos magatartástól. Párhuzamos magatartás esetén a piac résztvevői spontán azonos, vagy nagymértékben hasonló magatartást tanúsítanak, amelynek racionális oka van, és amelyre azonos hatásmechanizmus okából - például a nyersanyag piaci árváltozása, valuta leértékelése - kényszerülnek. Az azonos magatartás akkor bizonyítéka a kartellnak, ha a „párhuzamos” magatartásra egyetlen ésszerű magyarázat a magatartás összehangolása, arra más elfogadható magyarázat nincs. Akkor bizonyított az összehangolt magatartás, ha összehangolás hiányában az adott magatartás racionális ok nélküli, a piac logikája által nem alátámasztott, és életszerűtlen a létrejött állapot.

A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy a felperesek 2002. márciusában úgy emelték-e az áraikat a fehér kenyér tekintetében, hogy magatartásuk a versenykorlátozás tilalmába ütközött, vagy sem.

Nem vitásan az alperes elsődlegesen arra alapította megállapításait, hogy a felperesek között 2002. március 5. napján megállapodás jött létre a fehér kenyér átadási ára és ezen ár bevezetése tekintetében. Másodlagos érvként jelent meg az összehangolt magatartás tanúsítása, figyelemmel arra, hogy objektíve kizártnak találta az alperes, hogy az eltérő piaci helyzetű, az általuk korábban eltérő árakat alkalmazó, különböző költségszerkezettel dolgozó vállalkozások kizárólag piaci mechanizmus hatására alkalmazzanak egy időben egységes árakat.

A 2002. március 5. napján tartott megbeszélés tekintetében a másodfokú bíróság - az elsőfokú bíróság álláspontjával egyezően - arra a következtetésre jutott, hogy ott az átadási árak és azok bevezetési időpontja tekintetében konkrét megállapodás nem jött létre. Azonban e találkozóhoz a felperesek magatartásának versenyjogi megítélése szempontjából kiemelkedő szerepe van. A megbeszélés kapcsán B. R. (I.r. felperes ügyvezetője), Á. T. (II.r. felperes ügyvezetője), III.rendű felperes és K.L. is elismerte, hogy az árak, az áremelés szükségessége, a növekvő költségek szóba kerültek. M. I. ennél konkrétabb nyilatkozatot is tett, minimálár (120 Ft/kg) és bevezetési időpontot (2002. március 18.) illetően. Az elsőfokú bíróság is elfogadta bizonyított tényként, hogy K. L. volt az, aki konkrétumokat is említett a minimál árakra és bevezetési időpontra nézve, továbbá azt is, hogy az ármeghatározás ellen Á. T. tiltakozott. K. L.-nak, mint a ... választott tisztségviselőjének a magatartása nem függetleníthető a felperesi versenytársak későbbi magatartásától, és a másodfokú bíróság álláspontja szerint általánosságok ellen nem, életszerűen kizárólag konkrétumok ellen van helye tiltakozásnak.

Mindezen túlmenően az elsőfokú bíróság igazoltnak találta, hogy a felperesek 2002. március második felében a fehér kenyér átadási árát egységesen 120 Ft/kg-ban állapították meg és ezt az árat alkalmazták 2002. októberéig.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság bizonyítottan találta, hogy a 2002. március 5. napján megtartott megbeszélés során a ... választott tisztségviselője kezdeményezésére (aki utalt az Egerben 2002. január 29-én az ott résztvevők által az árban történt megállapodásra is) a jelenlévők áregyeztetést folytattak, egységes áremelést szorgalmaztak, minimálár bevezetéséről tárgyaltak, bár írásbeli és szóbeli megállapodás e körben nem született, de az ár kialakítás tekintetében egy akarategység jött létre közöttük. Az akarategységet bizonyítja a 2002. március második felében tanúsított magatartásuk, mely a fehér kenyér 120 forintos minimálárának a bevezetésére irányult szinte azonos időben.

Rámutat a másodfokú bíróság arra, hogy ha a vállalkozások közötti kapcsolatfelvétel célja vagy hatása a vállalkozások piacon tanúsított magatartásának versenytárs(ak) tudomására jutása, akkor ez kizárja a vállalkozások által követett magatartások autonóm, egymástól függetlenül tanúsított, spontán, párhuzamos jellegének a megállapíthatóságát. Nem lehet tehát párhuzamos magatartásról, csupán összehangolt magatartásról beszélni, ha egy bizonyos magatartás tanúsítása előtt az érintett vállalkozások közvetlen találkozási szerveznek, azon részt vesznek, ott az árak kialakításáról, jövőbeni magatartásuk lehetséges módosításairól tárgyalnak, különösen ha a célként megfogalmazott ár kinyilvánítására is sor kerül. Ez ugyanis lehetővé teszi a vállalkozásoknak, hogy a versenytársak által követendő árpolitika számításba vételével hozzák meg döntéseiket, határozzák meg piaci magatartásukat, az így hozott döntések függetlennek és spontánnak nem tekinthetők, azok párhuzamossága kizárt.

Mindezek tükrében a másodfokú bíróság nem tartotta szükségesnek az alperes további vizsgálódását. A megbeszélés létének, témájának és a 2002. március második felében tanúsított ár kialakítási magatartással kapcsolatos tényeknek a feltárása - kétséget kizáró és az elsőfokú bíróság által is elfogadott bizonyítása - önmagában elegendő volt a jogsértő magatartás megállapításához és a felperesek elmarasztalásához.

A felperesek az alperesi megállapítással szemben azt állították, hogy párhuzamos magatartást tanúsítottak. E körben mutat rá a másodfokú bíróság arra, hogy a Pp. 164.§-ának (1) bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valóban fogadja el. A felperes köteles tehát a keresetét bizonyítani, az általa előtárt bizonyítékokat kell a bíróságnak a határozatban foglaltakkal ütköztetnie, és a Pp. 2.§-ának (1) bekezdése, illetve a Pp. 339.§-ának (1) bekezdése alapján abban a kérdésben döntenie, hogy a felülvizsgálni kért közigazgatási határozat jogszerű-e, avagy sem. Ennek megfelelően az eljárás során a felperesek kötelessége lett volna annak igazolása és bizonyítása, hogy szükségszerű piaci mechanizmusok hatására tettek azonos lépéseket, objektív külső folyamatok indították őket az azonos idejű és azonos szintre történő áremelésre. Ennek igazolásával azonban a felperesek adósok maradtak, csupán az I.r. felperes hivatkozott a liszt és adalékanyagok árának és bérköltségeknek a növekedésére, de számszerű levezetést erről nem adott. A felperesek a rájuk eső bizonyítási tehernek nem tettek eleget.

A fentiek alapján tehát az alperes helytállóan és jogszerűen jutott - az általa megállapított tények alapján - arra a következtetésre, hogy a felperesek a fehér kenyér átadási árának 2002. márciusi áremelésekor gazdasági versenyt korlátozó magatartásukkal jogsértést követtek el. A törvénysértésre figyelemmel alkalmazott szankció vonatkozásában az alperes az indokolási kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. Helytállóan értékelte, hogy az árak mértékét több hónapig befolyásoló összehangolt magatartás - a gazdasági verseny veszélyeztetettségének tükrében - a legsúlyosabb jogsértés, különösen a fehér kenyér, mint meghatározó áru tekintetében. Az alperes a szankció mértékének meghatározása körében részletesen számot adott a figyelembe vett súlyosító és enyhítő körülményekről, azok okszerűsége nem volt vitatható. Mindezek alapján a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget a kellően indokolt és okszerű érvekkel alátámasztott bírság mellőzésére vagy mérséklésére.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperesek alaptalan keresetét elutasította.

Egyetértett a másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal abban, hogy a közigazgatási eljárásban beszerzett bizonyítékok (tanúnyilatkozatok) hibájának orvoslására a peres eljárásban lehetőség volt, a közigazgatási eljárásban meghallgatott két tanú nyilatkozatának beszerzése az eljárási hiba korrigálásához vezetett, a további tanúk meghallgatásával pedig megkísérelhető volt a 2002. március 5. napján tartott megbeszélés körülményeinek tisztázása. Nem látja akadályát annak a másodfokú bíróság, hogy az alperes tisztviselője bármely rendezvényen való részvétele során észlelt versenyjog sértő magatartásról feljegyzést készítsen, és ez mint közokirat alapja legyen egy versenyfelügyeleti eljárásnak (elrendelésének), azonban a tisztességes eljárás követelményére is figyelemmel indokolt, hogy ez a tisztviselő a vizsgálat lefolytatásában a későbbiek során ne vegyen részt.

A felpereseket a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése, míg a beavatkozót a Pp. 83.§-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a másodfokú bíróság a pernyertes alperes első- és másodfokú perköltségének megfizetésére. A II. r. felperes a peres eljárás megindulásakor hatályos, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 43.§-ának (3) bekezdése szerinti összegben köteles a kereseti illeték viselésére, míg a felperesek az alperes sikerre vezető fellebbezése miatt kötelesek a Pp. 82.§-ának (1) bekezdése szerint egyetemlegesen viselni a fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján. Az I.r., a III.r. és a IV.r. felperes keresetlevelén a tárgyi illetékfeljegyzési jog ellenére a kereseti illetéket leróta.

Tájékoztatja a másodfokú bíróság az I.r. felperest, hogy a sürgősen lerótt 2.000 (azaz kétezer) forint többlet kereseti illetéket az illetékügyekben eljáró hatóságtól külön kérelemmel igényelheti vissza az Itv. 80.§-ának (1) bekezdés i) pontja alapján.

Budapest, 2007. évi március hó 21. napján

Borsainé dr. Tóth Erzsébet s.k. tanácselnök, **dr. Fehérné dr. Tóth Kincső** s.k. előadó bíró,
dr. Bacsá Andrea s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
bíróági írnok